

Інформаційні джерела:

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. — 2-ге вид., доп. і перероблене. / В. Г. Андрійчук. — К.: КНЕУ, 2002. — 624 с.
2. Дудар Т.Г., Дудар В.Г. Формування ринку конкурентоспроможної агропродовольчої продукції: теорія, методика, перспективи: Монографія. — Тернопіль: Економічна думка, 2009. — 246 с.
3. Збарський В.К. Конкурентоспроможність високотоварних сільськогосподарських підприємств / В.К. Збарський, М.А. Місевич; за ред. професора В.К. Збарського. — К.: ННЦ ІАЕ, 2009. — 310 с.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ СОНЯШНИКОВОЇ ОЛІЇ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Мельникова Д. С., магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Соняшникова олія – унікальний продукт, корисні властивості та економічна ефективність виробництва якого набагато перевершують інші рослинні олії. Ні соя, ні ріпак, ні кукурудза не можуть змагатися з соняшником за багатством корисних речовин, високу продуктивність та рентабельність. Галузь виробництва соняшникової олії в Україні є потужним агропромисловим комплексом, який об'єднує виробників насіння і масложирової продукції. Україна займає перше місце у світі за експортом соняшникової олії. Даний ринок для України є одним із перспективних і стратегічних, оскільки є стабільним джерелом валютних надходжень. Але політична та економічна ситуацію в країні, яка негативно вплинула на аграрний сектор в цілому та ринок соняшникової олії зокрема, може завадити подальшому розвитку.

На ринку олії України присутні 10 великих компаній, які контролюють близько 80% ринку, а решта 20% розділені між багатьма національними гравцями. Певна кількість підприємств олійно-жирової галузі входить до

складу великих компаній – «Каргілл», «Кернел», «Миронівський хлібопродукт», «Агрокосм», «Бунге», «ВіОйл». Безперечним лідером серед компаній-виробників нерафінованої соняшникової олії в Україні є група компаній «Кернел». До її складу входять сім підприємств, а саме: ТОВ «Приколотнянський ОЕЗ», ПрАТ «Вовчанський ОЕЗ», ПрАТ «Полтавський ОЕЗ – Кернел Груп», ПАТ «Кіровоградолія», ТОВ «Екотранс», ТОВ «Бандурський ОЕЗ» та ТОВ «Українська Чорноморська індустрія». В цілому на долю групи приходиться майже 30% загального обсягу виробництва нерафінованої соняшникової олії в Україні. Більше половини перелічених підприємств працюють виключно на власні потреби і внутрішній ринок і націлені не на продаж сировини, а на виготовлення проміжної чи кінцевої продукції [1, 118].

Протягом тривалого часу урожай соняшнику ріс з однаковою швидкістю, як і виробничі потужності з переробки. За прогнозами інформаційного агентства «АПК – Інформ», якщо тенденція до введення нових потужностей збережеться, то у 2019 році сукупні потужності будуть в 2 рази перевищувати урожай соняшнику. За даними Державної служби статистики України, станом на 1.06.2019 р запаси насіння соняшнику становили 1,5 млн т, що на 32% менше за обсяги на аналогічну дату минулого року. З них на аграрних підприємствах (за винятком малих) зберігалось 0,8 млн т (+ 17%, ніж минулого року), на переробних і зберігальних підприємствах цей показник становив 0,7 млн т (– 55,5%) [2]. Це дозволяє прогнозувати, що до кінця 2019 року обсяги переробки соняшнику і далі знижуватимуться. Отже, якщо всі підприємства будуть працювати з однаковою завантаженістю, врожаю вистачить на півроку роботи. І в цій боротьбі будуть вигравати не виробники масла, а виробники насіння соняшнику. У гонці за врожаєм будуть вигравати компанії: з хорошою логістикою; з гарною інфраструктурою; з хорошим фінансуванням; з гарним сучасним обладнанням; з можливістю фінансувати урожай; компанії, які

зможуть переробляти сою та ріпак, отримують додаткову можливість завантажити свої підприємства.

За даними експертів, сьогодні вітчизняна соняшникова олія користується великим попитом в Азії, Європейському Союзі (ЄС), Африці, в країнах Близького Сходу та в СНД. Продукт постачається в 95 країн при тому, що 92% від загальних експортних обсягів припадає на 12 країн, з яких найбільшими імпортерами стали Китай (13,6%) та Індія (43,7%). Загалом питома вага України в світовому експорті соняшникової олії становить 56%.

Попри весь політичний та економічний негатив, за свідченням експертів, щороку український агросектор нарощує виробництво сільгоспкультур, а відтак, і збільшується експорт. Щоб почати виходити на новий рівень розвитку, нам потрібно шукати відповідно нові ринки. До прикладу, новий завойований українським агробізнесом ринок Китаю вже купив 14 % нашої соняшникової олії [3].

Отже, зважаючи на експортний потенціал олійно-жирового комплексу України майбутнє підприємств цієї галузі у великій мірі залежатиме від можливостей технічного переозброєння і застосування сучасних технологій переробки олійних культур, а також реалізації стратегій інтегрованого зростання, орієнтованих на партнерство з виробниками сировини.

Аналіз стану ринку соняшникової олії в Україні свідчить про стабільне щорічне збільшення обсягів переробки насіння олійних культур. Підприємства олійно-жирової галузі працюють в умовах насиченого внутрішнього ринку, що орієнтує їх на експортування виробленої продукції. Сучасний стан функціонування підприємств олійно-жирового комплексу характеризується постійним нарощуванням потужностей великих підприємств та посиленням концентрації виробників олійно-жирової продукції внаслідок жорсткої конкуренції між ними на ринку. Для подальшої успішної діяльності на світовому ринку вітчизняним підприємствам потрібно застосувати сучасні технології переробки сировини, а також створювати вертикально інтегровані

структури, підвищуючи ефективність виробництва та якість олійно-жирової продукції.

Інформаційні джерела:

1. Турчановський А.О. Стан та перспективи розвитку переробних підприємств олійно-жирового під комплексу АПК / А.О. Турчановський // Збірник наукових праць ВНАУ. — 2013. — № 2 (77) — С. 113-122.
2. Офіційний сайт АПК – Інформ [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.apk-inform.com/ru/exclusive/topic/1011808#.UMWkZIdrjQI>
3. Занько Т.В. Ринок олійних: виробництво зростає, ціна падає [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.agro-business.com.ua/ekonomichni-gektar/2371-rynok-oliinykh-vyrobnytstvo-zrostaie-tsina-padaie.html>

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО СТАНУ РИНКУ СОНЯШНИКУ В УКРАЇНІ

Протасевич К. О., магістр

Миколаївський національний аграрний університет

Соняшник та продукти його переробки мають важливе народногосподарське значення, виробництво якого є необхідним для населення та сільськогосподарських товаровиробників. В останні роки соняшник займає 17-19% посівних площ, 3-5% – у вартості валової продукції сільського господарства та близько 5-10% – в експорті сільськогосподарської продукції України [1]. Але сьогоднішня розбалансованість економіки негативно вплинула на аграрний сектор в цілому та ринок соняшнику зокрема. Це зумовлює потребу подальшого і більш глибокого дослідження особливостей сучасного стану ринку соняшнику в Україні.

На сьогодні девальвація національної валюти та спричинена нею інфляція – це одна причина дефіциту пропозиції насіння соняшнику, але є й інша. Вже